

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van over land en volk vertellen. Dat reeds veel nummers drie- en viermaal herdrukt werden bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. Al de verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels :

581. Van veehoeder tot edelman. — 581b. De arme vioolspeler. — 582. Een soldaat in Abessinië. — 582a. De heks van Zuidkoot. — 583. Een onverwacht wederzien. — 584. Sinterklaas op het eiland. — 585. De jonge Berggids. — 586. Avonturen op Kerstavond. — 587. Een treffende belooning. — 588. Een angstige Drie-Koningenavond. — 589. De bekentenis van Jan Klarens. — 590. Het drama in de kerk. — 591. De stem van de Zee. — 592. De Weeze van 't Torenhof. — 593. De Dwingeland van 't Torenhof. — 594. De Vrek van de Ardennen. — 595. De Zeeroovers van Duinkerke. — 596. Het Drama op de Schelde. — 597. De boer van het Scheldehof. — 598. De Lotgevallen van Nellie Blancaart. — 599. De nachtwaker van Borgdamme. — 600. Fritsje. — 601. Het verborgen gelddoosje. — 602. Naar den dieperik. — 603. Hoe Paul zijn vader redde. — 604. Het Geheim van den Eik. — 605. De Huichelaar van het Wolfenhof. — 606. De Zwarte tijd. — 607. De Kinderroof. — 608. Bannelingen naar Siberië. — 609. De dochter van den Banneling. — 610. De Verrader van zijn Vader. — 611. De Overste van de Cow-Boys. — 612. Een tocht onder den grond. — 613. Babbel-Klaas. — 614. De Schrik van Gerard. — 615. Een Zwerver in de Ardennen. — 616. De Kiop op het Venster. — 617. De Zwarte Hond. — 618. Een trouwe Broeder. — 619. De Wraak van Dolf. — 620. De Heks van de Vogezen. — 621. De Schat onder het kussen. — 622. Een onvergetelijke reis. — 623. Een veelbewogen Vacantie. — 624. Drie maanden Smokkelaar. — 625. Een vreemde ontmoeting. — 626. Een Jongen aan de Grens. — 627. De Dochter van den Schipper. — 628. Door Cow-boys gered. — 629. De Schurk. — 630. De Laatste Reis. — 631. Het Spook in de Ardennen. — 632. De Schaper van de Heide. — 633. Een gevecht om zijn Leven. — 634. Mislukt Verraad. — 635. Een vreemde avond. — 636. Een Rus in Vlaanderen. — 637. De Koe wachter van 't Zeehof. — 638. De Kerstavond van den Zwerver. — 639. De Oudejaarsavond van den Herder. — 640. De Cow-Boy van de Witte Hoeve. — 641. In den Sneeuwstorm. — 642. — De Zeeduivel. — 643. De Veroordeelde van Aardenburg. — 644. Het Berouw van den Roover. — 645. Het Kwakzalversoproer. — 646. Een Weldoener. — 647. De Jacht op den Dief. — 648. De Bedelaar van de Peel. — 649. Het Geblaf inden Nacht.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekenwinkels en bij dagbladverkoopers.

PRIJS: 60 CENTIEMEN.

Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

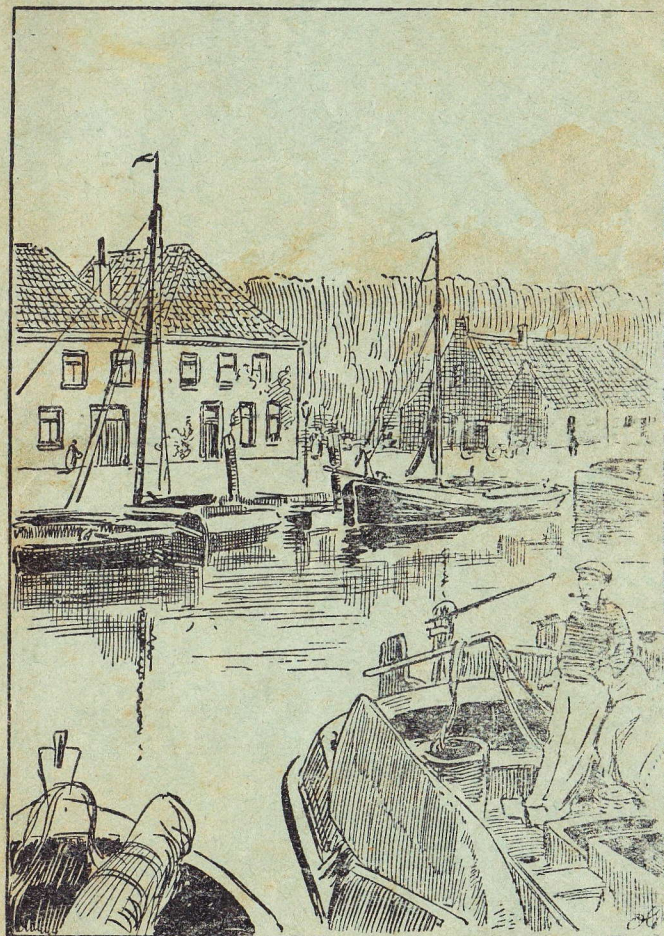
A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Vijfde druk

Nr. 91

A. HANS

Kerstmis aan Zee

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Kontich.

KERSTMIS AAN ZEE

Uitgave A. HANS-VAN DER MEULEN, Kontich.

KERSTMIS AAN ZEE

A. HANS

Inleiding

Omstreeks 1900 bestond nog op vele plaatsen in ons land de openbare verpachting van weeskinderen. A. Hans heeft zich tegen deze schandelijke vorm van uitbuiting verzet. In «Kerstmis aan zee» gold Belleke, het verpachte weesmeisje, als voorbeeld van een verschopte Vlaamse jeugd. Het ontroerend verhaal speelde zich af te Heist en Knokke, op het ogenblik dat die plaatsen nog bescheiden vissers- en duindorpen waren.

Het is een pareltje van een «short story» door A. Hans voor de jeugd geschreven. Bovendien bezit het vandaag als zovele van zijn geschriften een documentaire waarde.

I.

Het was rond de eeuwwisseling en in november. In het nieuwe binnehaventje van Zeebrugge (1) lagen de scheepjes. Ze vaarden niet uit, want men voorspelde storm. En ja, in de namiddag blies guur de wind. En de mensen zeiden dat het zou sneeuwen.

Ze stonden met velen vóór de deur van een herberg, die tevens te Heist als gemeentehuis diende.

Er was daar dus iets te doen.

— Ze gaan Belleke Vleugels verpachten, zei een lange, schrale kerel tot een boer, die vroeg, wat er moest gebeuren.

— Is dat het meisje van de schipper, die verleden week verdronken is?

— Ja, antwoordde Jan Donck, zoals de lange kerel heette. Vleugels is over boord gevallen en ze hebben hem niet meer kunnen redden. Hij laat Belleke achter. 't Kind is twaalf jaar, maar al groot en sterk. En ze heeft geen moeder meer. Vrouw Vleugels is voor twee jaar gestorven.

1 Ingenieur Baron de Maere d'Aertrijke ontwierp in 1878 de plannen voor het kanaal van Brugge naar de zee, de havenmuur en de zeehaven. Met de steun van koning Leopold II ving de eerste schijf der werken aan in 1896. De 2.487 m. lange havendam was voltooid in 1907. De haven van Zeebrugge wordt thans nog uitgebreid.

En Belleke deed, zo jong als ze was, het huishouden en leurde ook met vis in de dorpjes van het binnenland. Die haar pacht kan er veel nut van hebben.

Jan Donck was spraakzaam. Maar hij vertelde niet dat hij op het meisje bieden zou. Hij en zijn vrouw konden een kind goed gebruiken. Jan Donck kocht vis op. Zijn vrouw ventte die te Brugge. Maar ze breidde haar handel uit en had iemand nodig om de manden te helpen dragen. En Donck en zijn vrouw hoopten nu Belleke Vleugels dat werk te laten doen. Dan hadden ze hulp die ze niet moesten betalen. Integendeel, ze zouden er nog geld voor krijgen van de dorpsoverheid.

Te Heist was geen gesticht voor wezen. Een ouderloos kind werd uitbesteed bij wie het nemen wilde. En daarvoor betaalde het gemeentebestuur wat. Maar hoe minder, hoe liever! En daarom liet men bieden door de verzamelde omstaanders.

De veldwachter van het dorp zette een tafeltje buiten.

— 't Gaat beginnen! riep Jan Donck.

— Ja, ja, klonk het.

De veldwachter keerde in de herberg terug en leidde Belleke buiten. Hij tilde haar op en plaatste haar op de tafel.

Ieder kon haar nu zien.

't Was een lief meisje, reeds ontwikkeld voor haar leeftijd. Maar wat keek Belleke beschaamd voor zich! Ze was rood van verlegenheid.

— Mensen, wat stilte! riep de veldwachter.

We gaan Belleke Vleugels uitbesteden, zoals je weet. Aandacht! Ik moet de prijs weten, die je eist per dag om het kind te voeden en te kleden. Wie het minst vraagt, krijgt het kind. Je ziet dat Belleke goed kan meewerken in het huishouden. Vraag dus niet te veel! Alloh, wie roept het eerst?

Het was even stil...

— Een frank! klonk het dan.

— Een frank? Wie is dat? vroeg de veldwachter.

— De bakkersvrouw, antwoordde men.

— Ha, Triene, ben jij het? Een frank? Dat is per week, zeker? Ik moet de prijs weten per dag.

— Het is natuurlijk per dag! zei de bakkersvrouw. Wie kan er voor minder een kind behoorlijk kleden en goed eten geven?

— Je zult Belleke zeker elke dag biefstuk voorzetten en krentenbrood met chocolademelk! spotte de veldwachter.

— O, neen, maar een kind uitbuiten, dat doe ik ook niet, hernam de bakkersvrouw nijdig, omdat sommige mensen lachten.

— Wie vraagt een redelijkere prijs? schreeuwde de veldwachter.

— Vijf-en-zeventig centiemen, klonk het.

— Zestig! riep een ander.

— Vijftig!

— Vijf-en-veertig!

— Veertig!

Het was nu een strijd tussen verschillende personen.

— Dertig centiemen! schreeuwde Jan Donck luid.

De anderen zwegen... Dertig centiemen was nu toch al te weinig.

— Ik neem Belleke voor niets! klonk het uit de achterste rij. En dat is zeker wel het laagste aanbod.

— Ja, natuurlijk! gaf de veldwachter toe.

Ieder keek naar de man die het weesje kosteloos wilde nemen.

— Het is Gerard, de vuurtorenwachter, zei Jan Donck. Welnu ik wil het kind ook voor niets nemen.

— Maar Gerard heeft 't eerst gevraagd en hij heeft het eerste recht, beweerde de veldwachter. Gerard wil je Belleke aan Jan Donck over laten? vroeg hij.

— Neen! antwoordde de vuurtorenwachter kort.

— En waarom niet? tierde Jan Donck.

— Omdat ik het neem.

— Meen je misschien dat ik niet goed zou zijn voor de wees?

— Belleke komt bij mij, hernam Gerard. En ik heb geen zin om ruzie te maken.

— Jij wordt door de regering betaald. Verdien je nog niet genoeg?

— Ik zal niets verdienen op een arm weeskind. O, had Frans Vleugels daar zijn dochtertje moeten zien staan! Ik dacht aan de arme visser, die ginder in zee ligt en zijn kindje komt bij ons, verklaarde Gerard.

— In uw nauwe vuurtoren! spotte Donck.

— Tut, tut, geen ruzie over een afgedane zaak! sprak de veldwachter. Gerard, kom even binnen bij de burgemeester, om het papier te tekenen.

Een kwartier later vertrok Gerard met Belleke aan de hand.

— De wees zal heel goed zijn op de vuurtoren, zeiden de mensen.

— Veel beter dan bij Jan Donck, die dikwijls drinkt en kijft, sprak de dorpsstimmerman.

— En een deugniet is, voegde de smid er bij.

Maar de mensen keerden naar huis terug en het werd weer stil vóór het gemeentehuis.

De vuurtoren (2) stond ver vooruit in de duinen. Veel land er om heen was al weggespoeld. Maar de toren zelf had men op een sterke grondslag gebouwd. En hij kon nog lang stand houden, al sloegen bij stormweer de golven tot tegen zijn voet.

In de toren woonde Gerard Bolle, de wachter, die vroeger op zee gevaren had. Hij was de hele wereld rond geweest, maar nu had hij geen lust meer in reizen. En hij was blij met dit baantje, al woonde hij er eenzaam.

Op een vuurtoren brandt 's avonds een licht. Het wijst aan de zeevaarders de weg en waarschuwt hen voor de zandbanken, waarop het schip kan stoten en vergaan. Of elders zoals in Bretagne of Cornwall zijn het rotsen, die gevaar opleveren.

Gerard Bolle moest de lantaarn schoon houden en opvullen met olie, want toen gebruikte men nog niet als nu elektriciteit. Gerard stak 's avonds de lantaarn aan, draaide ze 's morgens weer uit. En bij storm hield hij trouw de wacht. Bij de vuurtoren lag een boot. Reeds vijf maal had de dappere man arme schipbreukelingen gered van hun zinkend schip; want de beste vuurtoren kan niet verhinderen, dat de orkaan soms een vaartuig op de banken drijft.

Gerard Bolle was nooit getrouwd geweest: hij had geen gezin. Maar zijn zuster Martha woonde bij hem. Zij was een weduwe.

Gerard kwam op deze novembermorgen met Belleke aan de toren. En onderweg had hij al vriendelijk met het kind gesproken.

— Nu gaan we naar boven, zei hij. Je zult voortaan heel hoog wonen. Maar dat is plezierig. Je kunt ver zien... Hier is de trap... een rare... want die is rond. Hou je vast aan de leuning. Je zult het klimmen en dalen wel gewoon worden.

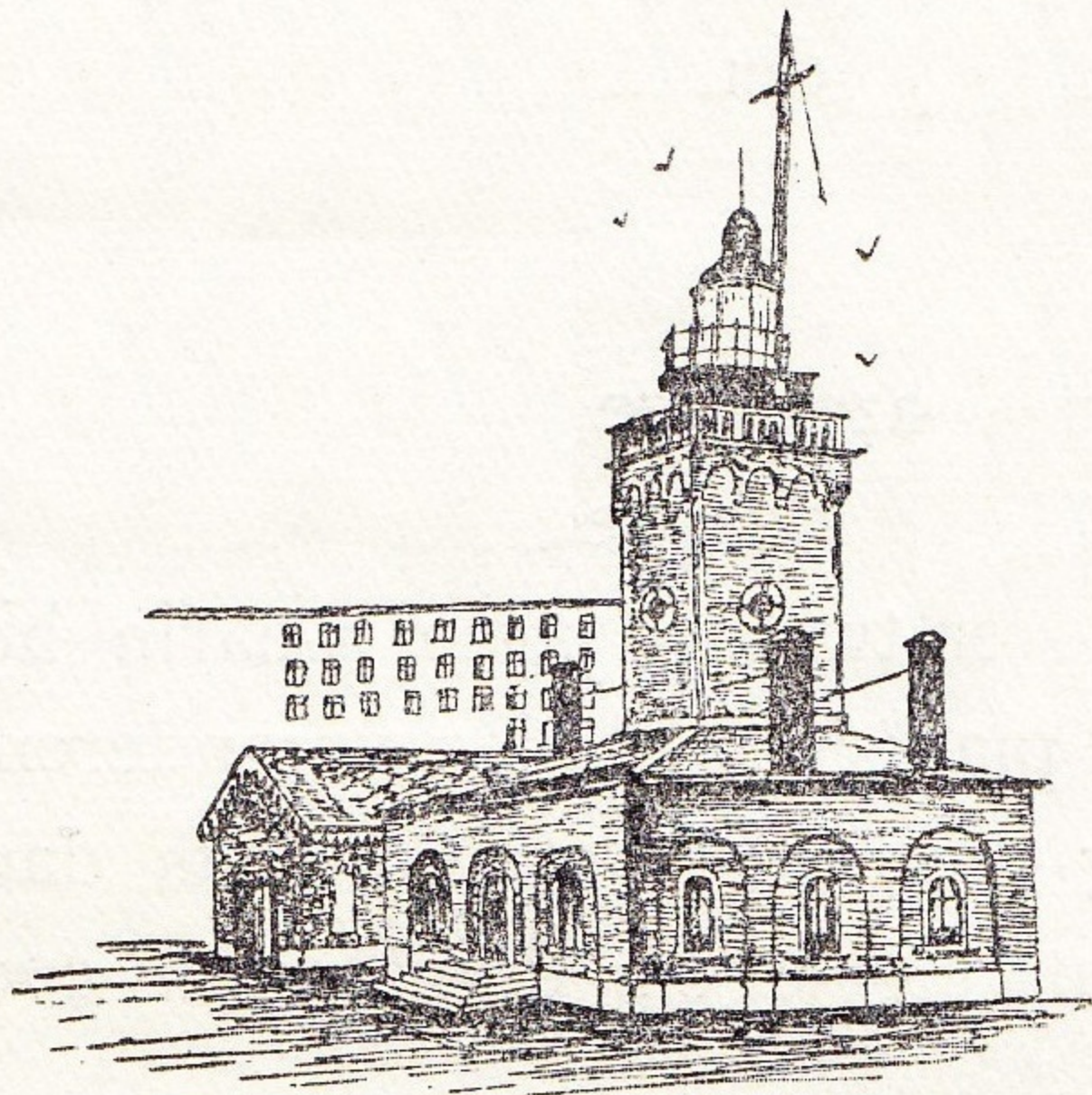
Gerard en Belleke kwamen boven. Daar was een grote ronde kamer.

— Hier wonen we, zei de wachter. Zit daar maar even neer, Belleke... Door deze ruiten kun je de zee zien en door dat venster daar bijna verscholen achter de duintoppen, de kerktoren van het dorpje Knokke. Kijk, de zeemeeuwen vliegen om de vuurtoren.

Gerard Bolle steeg nog een paar treden hoger. Daar waren twee kleine kamers, met bedden en wastafel.

Martha was bezig een bed op te maken.

2 De vuurtoren van Knokke bevond zich bij de aanvang van de 20ste eeuw op het huidige Lichttorenplein.

Vuurtooren van Knocke.

— Zo Gerard al terug? vroeg ze. En wie heeft dat arm kind meegenomen?

— Ik, Martha!

De vrouw keek haar broer verwonderd aan.

— Heb jij Belleke gepacht? vroeg ze.

— De mensen waren aan het bieden. En ik merkte dat Jan Donck het weesje zou krijgen.

— Wat, die ruwe kerel! En zou men dat toelaten?

— O, ja... Men bekommert zich weinig om de wezen. Ik dacht aan de brave Frans Vleugels. En ik kon zijn kind niet aan die slechte Donck overlaten. Daarop riep ik dat ik Belleke voor niets nam. Nu is ze in de kamer. Heb ik wel gedaan, Martha?

— Ja. Waar er eten is voor twee, zal er ook voor drie zijn.

— Ik zal Belleke eens halen.

Gerard bracht het kind dus nog wat hoger.

— Dat is Martha, zeg maar tante, tot haar en tot mij oom, sprak hij. Martha kreeg de tranen in de ogen en kustte Belleke hartelijk.

— Ja, je mag bij ons wonen, zei ze. En we zullen veel van elkander houden.

— En nu gaan we eens tot in het topje van de toren, zei Gerard.

Hij leidde Belleke nog een trapje op en toen kwamen ze in de koepel waar de grote lantaarn stond. In de wanden zaten vergrootglazen of lenzen, die het licht sterker maakten.

Nu zag Belleke, de grote, wijde waterplas, daar lag vader... Zijn lijk was niet aangespoeld. O, wat had het kind al veel geweend.

En weer trilden haar lippen, Gerard zag het en hij begreep waaraan het kind dacht.

— Je vader is bij moeder in de hemel, zei hij. En beiden zullen zij nu blij zijn, omdat je bij ons woont.

Belleke nam de gebruinde hand van de vuurtorenwachter, en kustte die. O, ze was zo dankbaar jegens de goede man.

En Belleke was gelukkig op de vuurtoren. Ze mocht naar school gaan. En 's avonds naaide of breide ze. Ook hielp ze tante Martha bij het huishouden. Ze kon flink werken. De broer en zuster vonden het thans veel gezelliger daar boven.

En ze stoorden er zich helemaal niet aan dat Jan Donck hen kwaad bekeek, als ze hem ontmoetten.

't Was toen op één der dagen vóór Kerstmis. Belleke kwam uit school. Martha had voor haar een kapmantel gemaakt en die beschutte het kind heerlijk tegen de koude.

— Oom en tante, we hebben tien dagen vakantie, zei Belleke. Nu kan ik mijn kousen afbreien. En ik heb ook van de meester twee boeken meegekregen om te lezen.

— Ja, 't is de kerstvakantie, sprak Gerard. Het jaar loopt weer ten einde. En deze dag ook. Ik ga mijn licht aansteken.

Een kwartier later zat Gerard Bolle bij het kacheltje dat vrolijk snorde. Er moest flink gestookt worden in de toren, die zich hoog verhief aan de zeekust. De wind beukte hem soms zo hevig dat de toren lichtjes heen en weer schommelde. Belleke was daarvoor eerst wat bang geweest. Maar oom Gerard zei, dat een goede toren zo in de wind wat heen en weer moest gaan. Omver waaien of instorten zou hij niet.

Martha en Belleke waren nu aan het naaien. De klok aan de muur tikte gezellig. En de toren zond zijn heldere stralen over de zee. Oom zei:

— Ja, nog een paar dagen en het is Kerstmis, Belleke. En dan luiden de klokken in zee.

— De klokken? vroeg het meisje verwonderd.

— Ja, die van Koudekerke, Reigersvliet, Scharphout en Hugovliet. Dat zijn plaatsjes, die in de zee vergingen. Reigersvliet lag, waar nu Knokke is, maar meer vooruit, waar het nu zee is. En Koudekerke was het vroegere Heist. Scharphout het oude Blankenberge. Ook het voormalige Wenduine verging en Terstreep, vóór Oostende. De golven sloegen het land weg, huizen en kerken stortten in en alles werd door het water overdekt. Maar op de avond vóór Kerstmis hoort men uit de golven de orgels der kerken spelen en de klokken luiden. Zo vertellen de vissers.

— Ik heb dat nooit van vader gehoord, zei Belleke.

— Misschien wist hij het niet... En dan zijn er oude mensen die nog over de Concordia (3) spreken.

— Wat is dat, oom?

— Een verlicht schip, dat in de Kerstnacht voorbij Knokke en het Zwin komt. Het Zwin is een inham van de zee, en was vroeger veel dieper. Dan kwamen er daar veel schepen binnen die naar Brugge voeren. Maar dat is heel, heel lang geleden, hoor! En eens lag er op

3 Concordia: Latijn, eendracht.

Kerstmis een schip, gereed om te vertrekken naar Indië. De kapitein was een slechte kerel, een dronkaard en een vloeker. Nooit kwam er een behoorlijk woord over zijn lippen. Enige matrozen vroegen om het vertrek zolang uit te stellen tot ze de kerstmis bijgewoond hadden op Reigersvliet. Maar de kapitein schold hen uit en zei dat hij liever zijn schip zag branden dan dat toe te laten. Hij spotte met de Kerstnacht. Die matrozen sprongen toch aan wal. Ze wilden met de spotter niet meevaren. De kapitein vertrok dan, al bleven alle andere vaartuigen binnen uit eerbied voor het Kerstkind. Maar het schip was nauwelijks buiten het Zwin, of de zeilen, de ra's, het touwwerk, alles geraakte in vuur. En toch brandde het niet op. Het schip bleef snel varen. Het kwam nooit in Indië aan, of in een ander land. Altijd werd het voortgedreven van het ene einde van de wereld naar het andere, maar in de Kerstnacht komt het vóór het Zwin, met zijn vurige zeilen. En de kapitein staat bij de grote mast. Dat is de Concordia, zo beweren de mensen (4). Maar ik heb het dolend schip nooit gezien, verzekerde Gerard.

— En 't is een praatje, verzekerde Martha. Maak Belleke toch niet bang met die akelige geschiedenis.

— Bang? Waarom zou Belleke bang zijn? Als er iemand kwam, om haar kwaad te doen, smeed ik hem van de vuurtoren pardaf naar beneden. Maar ja, Belleke hoort liever van vader Kerstmis of de Vriezeman die met Kerstmis geschenken geeft aan de brave kinderen. De Vriezeman is te oud om nog op onze hoge vuurtoren te klimmen, maar Martha en ik mogen de geschenken op het dorp gaan halen. Vader Kerstmis heeft Belleke toch niet vergeten. Je zult het wel zien.

Zo zat Gerard Bolle te praten tot Martha het avondeten opdiende.

En toen Belleke om acht uur naar bed ging op het kamertje van tante, keek ze door het venster de zee in. De vuurtoren legde er lange, heldere strepen op. En het meisje dacht aan de klokken van de vergane steden. Zouden die waarlijk Kerstmis luiden voor hen, die als vader, in de zee sliepen.

En Belleke peinsde hierover nog, toen ze warm onder de dekens lag. Maar ze viel gauw in slaap.

4 A. Hans tekende het verhaal op te Knokke, waar hij vele vakanties doorbracht en volksboeken schreef.

Het was de middag vóór Kerstmis. Over de zee hing een dikke mist. Dicht bij de kust kon men nog wat zien, maar verder op het water in het geheel niets. Oom Gerard wist, dat dicht bij de vuurtoren, achter een bank een Engels scheepje ten anker was gekomen. Het waagde het niet nu de reis te vervolgen.

Maar men kon zelfs het licht van dat vaartuig niet meer zien... De lantaarn van de vuurtoren brandde al heel de dag.

Belleke wandelde wat op de duinen. Oom Gerard en tante Martha waren naar het dorp, om de geschenken van vader Kerstmis te halen, zoals Bolle gezegd had. En Belleke slenterde nu rond... Oom wilde dat ze nu ook wat buiten was, daar ze haar dagelijkse wandeling naar en van de school niet had.

— Een mens moet zich harden tegen alle weer en wind, zo was de leus van de vuurtorenwachter.

En Belleke had ook een reden om op de duinen te staan, 't werd nu de avond vóór Kerstmis... Misschien zouden in de zee de klokken van het verdronken Reigersvliet, Scharphout en Terstreep gaan luiden... En o, kon Belleke dat eens horen.

't Was zo stil... De golven maakten geen geluid... De klokkenstemmen zouden wel tot hier ruisen...

Plots zag Belleke een scheepje... Zou het die Engelsman zijn? Maar neen, die kon zover niet komen. Het moest een visser wezen, die met de platgeboomde sloep wel tot op het strand voer... Gevaarlijk om nu terug te keren. Maar die visser wilde zeker op Kerstmis thuis zijn. En daarom had hij zich maar door de mist gewaagd....

Belleke herkende de lieden nog niet, maar ze was zo blij, dat de sloep behouden naderde, dat ze naar hen wuifde... Ze bleef kijken tot het vaartuig op het strand lag. Maar dan schrok ze. Op het scheepje stond Jan Donck, de ruwe kerel die haar wilde pachten, als hulp voor zijn vrouw.

Belleke gleed vlug van het duin af... Ze vreesde die Jan Donck. Ze verborg zich achter de helling.

Jan Donck kwam met drie mannen het duin op. Hij sprak Engels met hen. En Belleke zag, dat de drie vreemdelingen de weg naar het dorp insloegen.

Maar iemand anders sprak nu met Jan Donck. Die was zeker langs een andere zijde genaderd.

— Wel Jan, volk afgehaald? vroeg die persoon.

...dat ze naar hen wuifde.

En Belleke herkende aan de stem Bert Looks, ook een man, van wie de dorpelingen niet goed wisten hoe hij aan de kost geraakte.

— Wel, er ligt achter het Meeuwenbankje een Engelsman en ik was er eens heen gevaren met tabak, kolen en andere artikelen. Op Kerstmis kopen ze gaarne wat. En ge weet, ik doe van allerlei negotie. Drie matrozen wilden zich aan land vermaken... Ik moet ze morgenochtend terug brengen.

— Dus nog een winstje!... merkte Bert Looks op.

— Ja, ze trekken samen naar de stad. Maar Bert, ik weet voor ons beiden nog een veel zoeter winst... Of we zouden met vieren moeten zijn. Wel, mijn broer en mijn neef zullen dadelijk bereid zijn om aan het karweitje mee te helpen.

— Ge maakt me nieuwsgierig, Jan, hernam Looks.

— Aan boord van dat Engels schip zijn nu alleen de kapitein, zijn vrouw en een kajuitjongen... 't Is maar een klein vaartuig. De baas wilde zijn matrozen liever ginder houden, maar hij had niet veel over de kerels te vertellen... Ze zeiden, dat het Kerstavond was... en die mist vóór morgen niet optrok en ze best eens naar wal konden... Als we nu met vieren naar de Engelsman varen, zijn we meester aan boord... We eisen veel geld... en we kijken ook de lading eens na. We kunnen een goede slag slaan. We binden de kapitein, zijn vrouw en de jongen vast...

— 't Is een brutaal roofstukje...

— Wie niet brutaal is, krijgt niets.

— Dat is waar... En met vieren tegen een man, een vrouw en een knaap, dat is te doen.

— 'k Geloof u... We wachten tot het helemaal donker is... Ieder viert nu Kerstavond en blijft thuis... Niemand zal ons zien vertrekken of weerkeren. Ik maak mijn gezicht zwart... anders zou de kapitein me herkennen. Nu zal dat onmogelijk zijn. En morgen breng ik die drie matrozen weer naar hun schip, alsof er niets gebeurd is... En intussen hebben we de buit veilig in het zand geborgen ergens in het duin. We kunnen die later te Brugge verkopen. 't Geld verdelen we dadelijk. En wie kan ons van roof verdenken?

— Wel, Jan, ik heb er wel oren naar, zei Bert Looks.

— En dat mijn broer en neef me zullen helpen, is zeker.

— Maar hoe komen we aan boord?

— O, vriendschappelijk! Ik zeg dat de matrozen al terug zijn, omdat ze spijt hadden over hun ongehoorzaamheid. Ik ken Engels genoeg. Als ik dat roep, kan de kapitein in de mist niet zien, dat ik een zwart gezicht heb. In plaats van de drie matrozen klimmen wij allen aan boord en het is in orde.

— Maar weet ge op wie we moeten letten? vroeg Looks. Op Bolle, die oude vuurtorenrat. Hij houdt trouw de wacht en gaat dikwijls over de borstwering zien.

— Wel, we brengen de schuit nog wat verder. Dat kunnen we dadelijk doen, dan zijn we geheel buiten het licht, dat met die mist niet ver reikt. Neen, de torenuil moet ons spel niet bederven. Ik haat die kerel, sedert hij mij Belleke Vleugels ontfutseld heeft. Ik zou hem graag eens een pak slagen geven.

— Maar zullen we met dit weer bij het schip geraken? vroeg Looks.

— Laat dat aan mij en mijn broer over. De schuit is van ons. We zijn voor mist nog nooit binnen gebleven. En we zoeken de weg al tastend. Ik ken ieder kreekje en geultje.

— Ja ik doe mee, besloot Looks.

— Dan brengen we mijn sloep eerst een eind verder. En nadien halen we mijn broer en mijn neef. We kunnen over een goed uur al vertrekken.

Belleke had heel dit gesprek gehoord, daar achter de helling van het duin. Ze durfde zich niet verroeren. Wat zou Jan Donck wel doen moest hij haar ontdekken? Toen de twee deugnieten aan boord gingen sloop het meisje heen. Eerst kroop ze op handen en voeten. Dan zette ze het op een lopen. Hijgend kwam ze bij de vuurtoren aan.

Maar oom en tante waren nog niet thuis.

— O, als ze nu maar gauw komen! Ik moet alles aan oom vertellen, dacht Belleke.

Het meisje dacht meer na. Ze zou oom en tante tegemoet gaan. Ze liep de weg naar het dorp op. 't Duurde niet lang of ze botste in haar haast bijna tegen Gerard en Martha aan.

Bolle herkende haar nog niet en riep:

— Hei, hei, wat kalmer in de mist... Anders gebeuren er ongelukken.

— Oom! kreet Belleke.

— Wat, ben jij het, kind! hernam Gerard verbaasd.

— Wat is er? vroeg Martha verschrikt.

Gejaagd deed Belleke haar verhaal.

— En heb je dat duidelijk verstaan? vroeg Bolle ontsteld.

— Ja oom.

— Die schavuiten! Maar ja, Jan Donck en Bert Looks zijn tot zo iets in staat. Ho, we zullen daar een stokje voor steken. Hoe gelukkig, dat jij dat kon afluisteren.

— Wat wil je nu doen? vroeg Martha.

— Ga jij met Belleke naar huis. Ik keer terug naar het dorp. Ik moet de

veldwachter spreken... Tot straks! Laat me nu geen tijd verliezen. En zeg aan niemand iets.

Gerard vertrok al. Martha en het meisje begaven zich naar de toren. De vrouw droeg een groot pak. Belleke had een ander van Gerard overgenomen. Maar ze dacht nu weinig aan de kerstgeschenken...

V.

Bolle vond de veldwachter op het dorpsplein. Daar het de avond vóór Kerstmis was, gingen de jongens met een ster rond en zongen aan de huizen. En de veldwachter keek toe of alles ordelijk gebeurde. Maar Bolle deed hem nu een zonderling verhaal.

— Dat is ernstig! zei de veldwachter. Ja, de drie Engelsen zijn hier aangekomen en in «De Kroon» verzeild. Daar zullen ze eerst een glaasje drinken en ik vrees meer dan een.

— Zo, zijn ze hier nog? Wel, dan kunnen ze helpen om hun schip te verdedigen.

De burgemeester was thuis en vernam alles.

— We moeten de schelmen zien te verrassen, terwijl ze bezig zijn, sprak de burgemeester.

Vangen we ze nu, dan kunnen ze alles afliegen. Maar pakken wij ze bij de Engelsen op zee dan raken we ze voor een hele tijd kwijt. Als ze in de gevangenis zitten, zal het op ons dorpje rustiger zijn. Die matrozen zullen ons helpen. Veldwachter, ga ze eens roepen!

— Maar ik ken geen Engels, burgemeester.

— O, ik zal ze halen, zei Bolle. Op mijn reizen heb ik van veel talen wat opgenomen, genoeg om mij uit de slag te trekken.

Vijf minuten later was Bolle daar al met de matrozen en hij vertelde hun nu, wat er dreigde te gebeuren.

De Engelsen keken raar op. Ze hadden spijt over hun ongehoorzaamheid en waren dadelijk bereid mee te gaan. Samen overlegde men een plan, om de dieven flink te verrassen.

Bolle zei, dat men in zijn boot naar boord kon varen. Hij zou de drie matrozen en de veldwachter en de burgemeester wel brengen, al hing er een dikke mist. Pakte men de kerels, als ze afvoeren, dan had men toch nog geen bewijs.

— Neen, aan boord moeten we ze bij de lurven stekken, beweerde Bolle.

Zo stil mogelijk, eerst langs een achterstraatje verliet het groepje het vissersdorp. Het moest de aandacht niet trekken.

Op de eenzame weg naar het duin, kon men wat vrijer spreken.

— Een zonderlinge avond vóór Kerstmis, zei de burgemeester tot de vuurtorenwachter.

— Ja... O, helaas, alle mensen zijn niet van goede wil.

— Neen... En menigeen verstoort de vrede op aarde.

Aan de vuurtoren liep Bolle zo vlug hij kon naar boven om Martha te zeggen dat hij een tijdje zou weg zijn.

— Maar wat ga je dan doen? vroeg de vrouw.

— Ik zal je straks alles vertellen. Nu heb ik geen tijd. En dan vieren we Kerstmis, hoor Belleke!

Gerard daalde de trap weer af. De mannen duwden de boot in de zee. De matrozen namen de riemen op en Bolle stuurde. Hij gaf kort en duidelijk zijn bevelen. Soms peilde hij de geul. Aan de diepte wist hij dan, waar hij was. Ook Bolle kende de omgeving van de vuurtoren. Algauw lag de boot naast het Engels vaartuig. De kapitein die dit hoorde kwam uit de kajuit. De matrozen zeiden, dat ze hier terug waren. De kapitein toonde zich tevreden.

— We hebben nog drie mannen mee, zei één der matrozen.

— Allen zijn welkom, hernam de kapitein. We zullen samen Kerstmis vieren.

Maar toen hoorde de gezagvoerder dat er heel wat anders moest gebeuren. Hij schrok er van en zijn vrouw en de kajuitjongen ontstelden nog veel meer. Maar ze behoefden nu niets meer te vrezen.

Men sprak af, dat men de vier kerels aan boord zou laten komen en daar overmeesteren. Eén der matrozen legde al koorden klaar om Donck en zijn makkers te binden.

Ze wachtten nu in de kajuit. Het duurde nog een hele tijd, eer ze gerucht hoorden...

— Daar zijn ze, fluisterde Bolle.

— Dan gaan we, sprak de burgemeester.

Allen kropen op handen en voeten over het dek. De dieven moesten hen niet zien. Nu de mist omhulde toch het hele schip. De kapitein stond recht en riep:

— Is daar iemand?

— Ja, klonk de stem van Jan Donck. Ik breng uw drie matrozen terug. Ze hadden spijt van boord gegaan te zijn.

— Ha, dat is goed... Wacht, hier is de touwladder... Kom maar op! Looks klom het eerst naar boven; dan volgde Donck. En samen, eer nog de twee anderen aan boord waren grepen ze de kapitein vast.

— Verweer u niet, of we gooien u in het water! riep Jan Donck.

— Maar wat wilt ge dan? vroeg de kapitein.

— Geld en nog meer...

Maar plots werden de schelmen achteruit getrokken en gebonden. En de broer en de neef van Donck, die achter elkaar stapten, deelden het zelfde lot.

— Maar ik kwam hier om het een en ander te verkopen, riep Donck.

— Daarvoor hebt je je gezicht zwart gemaakt zeker? vroeg de burgemeester.

Allen zagen dat nu, want een matroos lichtte bij met een lantaarn...

— En een rare koopman, die zijn klant in het water wil gooien, sprak Bolle. En die geld en andere dingen eist....

— Tut, tut, we zullen dat aan wal wel in orde brengen, hernam de burgemeester... Bolle, kun je met je schuit naar het strand varen?

— O, zeker burgemeester. Ik zal mijn boot op sleeptouw nemen. En dan boom ik (5).

— We zullen de gevangenen van boord brengen...

Dat kostte nogal moeite al waren de kerels stevig gebonden, zodat ze zich niet konden verweren.

De vrouw van de kapitein was ook komen kijken. Ze zei, dat ze het meisje wel graag zou ontmoeten... Bolle beloofde de volgende dag eens met Belleke te komen.

— In de namiddag, dan vieren we Kerstmis aan boord, zei de kapitein. Het schip zou toch minstens een dag blijven liggen ook al trok de mist op.

Dat moest voor het gerechtelijk onderzoek.

Bolle bracht de schuit op het strand. De veldwachter haalde een kar. Daarop voerden hij en de burgemeester de vier dieven naar het dorp. Hier verbreidde zich het nieuws. En ieder hoorde hoe flink Belleke zich gedragen had. De burgemeester zond een bericht naar de stad en de gendarmen kwamen de gevangenen halen.

Bolle was terug naar de vuurtoren gegaan.

En Martha en Belleke hoorden alles.

— Maar nu denken wij aan die kerels niet meer, het is de avond vóór Kerstmis, zei Gerard. Pak de geschenken maar eens uit, Martha. Vader Kerstmis heeft ons Belleke niet vergeten.

Het meisje kreeg een naaidoos met alle toebehoren, een groot schrijfboek, een pennendoos, een lei en een paar nieuwe schoenen. Of ze blij was! En daar was een grote Kerstkoek. Tante schonk chocolademelk in. 't Was gezellig op de toren... Maar toch lag er een schaduw op het feestje... Waarom waren niet alle mensen van goede wil?

— Ach, kind veel mensen dwalen, zei oom Gerard. Maar 't Kerstkindje heeft u daar geleid, om te verhinderen dat die brave scheepslieden bestolen en misschien mishandeld werden.

* * *

De volgende dag was het nog mistig. En weer brandde de gehele dag het licht van de vuurtoren. In de boot voeren Gerard, Martha en Belleke naar het Engels vaartuig. Bolle kon wel voor een paar uurtjes weg... En ze moesten nu Kerstmis vieren aan boord. De kapitein begroette zijn gasten hartelijk. En zijn vrouw kuste Belleke. O, ze was dankbaar zei ze.

In de kajuit was het gezellig. Er brandde een goed vuurtje. En het rook er lekker naar gebak.

Eerst sprak de kapitein over het gebeurde van gisterenavond. Vanmorgen waren de burgemeester en twee gerechtsheren aan boord geweest voor het onderzoek.

— Ja, ze zijn bij mij ook geweest, zei Bolle. En ze hebben Belleke en mij verhoord. De vier dieven hebben nu alles bekend. Jan Donck, de aanvoerder, wilde nog loochenen. Maar de anderen praatten er hem in. Ze zullen voor een paar jaar de gevangenis in gaan. 't Is te hopen, dat de straf hen tot betere gevoelens brengt.

Maar dan zwegen ze over het viertal. Die treurige geschiedenis hoorde niet bij Kerstmis.

Er was een lekkere taart en chocolademelk voor Martha en Belleke. Oom Gerard dronk warme punch, en hij rookte een lekkere sigaar. Hij praatte met de kapitein en de matrozen over zijn reizen.

Maar Bolle trad ook op als vertaler voor Martha en de kapiteinsvrouw, want de ene sprak Nederlands en de andere Engels.

Belleke kreeg geschenken: een pak chocolade, een doos toffees en een goudstuk voor haar spaarpot. Voor Martha was er een doos cacao en voor Gerard een pak sigaren...

De kapiteinsvrouw toonde een mooi boek met prachtige platen over Bethlehem, het stalletje, Jezus, Jozef en Maria, de herders en de wijzen uit het Oosten. Belleke vond die prenten zo mooi. Ze mocht het boek behouden... Later zou ze misschien het verhaal in het Engels leren lezen.

Belleke zong dan een Kerstliedje... Eerst beefde haar stemmetje wat... Maar dan dacht ze aan vader die ginds in de zee was verdronken... Door de raampjes zag Belleke de mist boven de golven, boven het graf van haar vader. En het was haar of ze nu voor hem zong. En vaster klonk haar stem... Zo ruiste hier op zee het Vlaamse Kerstliedje:

«Herders, hij is geboren,
in het midden van de nacht,
die zo lang te voren
de wereld heeft verwacht.
Vrolijk, o herderkens,
zongen die engelkens,
zongen met blijde stem:
haast u naar Betlehem.»

En niet alleen Belleke, maar ook Gerard en Martha hadden tranen in de ogen... Ze dachten aan Frans Vleugels. En wat waren ze tevreden zich over het weesje ontfermd te hebben!

— Gisteravond hebben we Kerstmis aan huis en nu op zee gevierd, zei Gerard, toen ze weer in de vuurtoren waren. En het is zeer aangenaam geweest.

De volgende dag was de mist opgetrokken.

Het Engels schip vaarde heen.

En van de omgang bij de lantaarn wuifden Gerard, Martha en Belleke de scheepslieden toe.

bewerking © 1982-2017, Jan MARCHAU